

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	9
--------------------	---

CZĘŚĆ I

PARADYGMAT „OBCOŚCI” I POLITYKI WOBEC „OBCYCH”

ROZDZIAŁ 1.

KATEGORIA „OBCOŚCI”	17
1.1. „Obcość” – od języka potocznego do języka naukowego	17
1.2. Mechanizmy społeczne związane z „obcością”	27
„Obcość” jako korelat tożsamości	27
Dystans społeczny wobec „obcych”	28
Uprzedzenia wobec „obcych”	29
Stygmatyzacja „obcych”	30
Dyskryminacja „obcych”	31
Marginalizacja i wykluczenie „obcych”	32
Ksenofobia i rasizm	33
Filoksenia i ksenocentryzm	34
Procesy asymilacji „obcych”	35
1.3. „Obcość” w niniejszym opracowaniu	37
Dwa typy „obcości”	37
Wymiary „obcości”	38
Założenia dotyczące „obcości”	39

ROZDZIAŁ 2.

POLITYKA WOBEC „OBCYCH”	41
-------------------------------	----

CZĘŚĆ II

ORMIANIE W POLSCE I NA ŚWIECIE

ROZDZIAŁ 3.

ORMIANIE W PERSPEKTYWIE HISTORYCZNEJ	47
3.1. Tożsamość ormiańska w perspektywie historycznej	47
3.2. Tożsamość Ormian polskich w perspektywie historycznej	58
Pierwsza fala migracji Ormian do Polski	58
Druga fala migracji Ormian do Polski	62
Trzecia fala migracji Ormian do Polski	65

ROZDZIAŁ 4.

ORMIANIE NA ŚWIECIE W CZASACH WSPÓŁCZESNYCH	67
4.1. Współczesna Armenia – panorama socjologiczno-politologiczna	67
Podstawowe informacje	67
Czynniki wypychające – trzęsienie ziemi i wojna o Górski Karabach. . .	69
Scena polityczna	71
Relacje Polska-Armenia	73
4.2. Współczesna diaspora ormiańska	75

ROZDZIAŁ 5. ORMIANIE WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE

W ŚWIECIE ISTNIEJĄCYCH DANYCH	79
5.1. Ormianie w Polsce w świetle danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku	79
5.2. Przegląd danych urzędowych dotyczących obywateli Armenii w Polsce	81
Liczba obywateli Armenii ubiegających się i otrzymujących zezwolenie na pobyt	81
Liczba obywateli Armenii ubiegających się i otrzymujących status uchodźcy	82
Liczba obywateli Armenii objętych abolicją w roku 2003 i 2007	83
Liczba obywateli Armenii ubiegających się o obywatelstwo polskie oraz naturalizowanych	84
Liczba obywateli Armenii, wobec których podjęto decyzję o wydaleniu z Polski	84
Obywatele Armenii na polskim rynku pracy	85
Ormianie w polskim systemie edukacyjnym	86
Małżeństwa polsko-ormiańskie	87
Obywatele Armenii w polskim systemie pomocy społecznej	87
Obywatele Armenii podejrzani o popełnienie przestępstw oraz pokrzywdzeni w wyniku przestępstw	88
Podsumowanie	88
5.3. Organizacje ormiańskie i działalność społeczna Ormian w Polsce ..	89
Organizacje trzeciego sektora	89
Duszpasterstwo Ormian w Polsce	95
Inna działalność środowisk ormiańskich w Polsce	96
Podsumowanie	98
5.4. Przegląd wyników wybranych badań socjologicznych dotyczących Ormian w Polsce	98
Wyniki wybranych badań socjologicznych dotyczących mniejszości ormiańskiej	98
Wyniki wybranych badań socjologicznych dotyczących nowych imigrantów ormiańskich	100
Podsumowanie	110

CZĘŚĆ III

ORMIANIE WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE
W ŚWIELE WYNIKÓW WŁASNYCH BADAŃ TERENOWYCH

ROZDZIAŁ 6.

METODY BADAWCZE	115
6.1. Badane grupy respondentów	115
Nowi imigranci ormiańscy	115
Uczniowie ormiańscy	121
Mniejszość ormiańska	121
Polscy kupcy na Jarmarku Europa.	122
Eksperci	123
6.2. Opracowanie danych	123
6.3. Operacjonalizacja „obcości”	124

ROZDZIAŁ 7.

WYNIKI BADAŃ TERENOWYCH	127
7.1. Tożsamość ormiańska	127
Elementy tożsamości ormiańskiej	128
Waga tożsamości ormiańskiej	133
Kontakty z Armenią i Ormianami w Polsce	135
Socjalizacja dzieci w Polsce.	136
Ormianie a Polacy – podobieństwa i różnice	137
7.2. Okoliczności przyjazdu i pierwsze dni w Polsce.	140
7.3. Legalizacja pobytu	144
Kontakty z instytucjami legalizującymi pobyt	144
Procedura legalizacji pobytu	147
Pobyt nielegalny i deportacje	153
Abolicja	156
Postawa Ambasady Armenii.	157
Wpływ integracji z Unią Europejską na status migranta	158
7.4. Kontakty ze społeczeństwem polskim	159
Ormianin w oczach Polaka.	160
Polak w oczach Ormianina.	162
Codzienne sytuacje	164
Kontakty towarzyskie i asymilacja kulturowa	169
Wynajem mieszkania i relacje z sąsiadami	170
Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie nasilenia przemocy powodowanej rasizmem w odniesieniu do Polski	171
7.5. Rynek pracy i kontakty z instytucjami rynku pracy	173
Procedury uzyskania zezwolenia na pracę	174
Handel bazarowy	176

Działalność gospodarcza i prowadzenie firmy	184
Relacje społeczne w miejscu pracy	186
Wybrane rodzaje działalności zawodowej respondentów	190
Kontakty z urzędami pracy	192
7.6. Edukacja i kontakty z instytucjami edukacyjnymi	194
Zapisanie dziecka do szkoły	194
Adaptacja uczniów ormiańskich w polskich szkołach	195
Relacje z nauczycielami	199
Studia wyższe	200
7.7. Kontakty z instytucjami ochrony zdrowia	202
7.8. Kontakty z instytucjami pomocy społecznej	204
7.9. Kontakty ze służbami porządkowymi	205
7.10. Kontakty z Kościołem Katolickim i Duszpasterstwem Ormian w Polsce	207
7.11. Kontakty z ormiańskimi organizacjami pozarządowymi	210
Zainteresowanie imigrantów organizacjami ormiańskimi w Polsce	210
Działalność i więziotwórcza rola organizacji ormiańskich	212
Relacje pomiędzy starą mniejszością ormiańską a nowymi imigrantami	213
Wybrane ormiańskie organizacje pozarządowe. Działalność społeczna, kulturalna i edukacyjna w świetle wyników badań empirycznych	218
7.12. Ormianie w polskim dyskursie medialnym	226
7.13. Perspektywy i plany	229
7.14. Sami o sobie: „swoi” czy „obcy”?	231

PODSUMOWANIE ORAZ WNIOSKI DLA POLITYKI SPOŁECZNEJ 239

Aneks nr 1	Zestawienie informacji o badaniach i respondentach	247
Aneks nr 2	Szczegółowy scenariusz wywiadów z imigrantami ormiańskimi (IDI i FGI)	252
Aneks nr 3	Obywatele Armenii w Polsce na tle innych grup cudzoziemskich w świetle dostępnych statystyk urzędowych wraz z kontekstem prawnym prezentowanych danych	257
Aneks nr 4	Mniejszość ormiańska na tle innych mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce	295
Aneks nr 5	Ormianie na tle innych grup narodowych w badaniach opinii publicznej	298
Aneks nr 6	Sektor pozarządowy w Polsce a kwestie etniczne i cudzoziemskie – regulacje prawne i podstawowe dane	301
Bibliografia		303